

UNIVERZITA KARLOVA
V PRAZE
Fakulta tělesné výchovy a sportu

Neurologie a psychiatrie

studijní opora pro kombinovanou formu studia

Tělesná výchova sport zdravotně postižených

MUDr. Michaela Malá
MUDr. Zdeněk Bašný

Praha 2009

Anotace:

Předmět se zabývá poruchami nervového systému, dualisticky hodnocenému jak z pohledu neurologie, tak i psychiatrie. V první polovině semestru se studenti seznámí se základní neurologickou problematikou a s onemocněními vedoucími k tělesnému, mentálnímu či kombinovanému postižení, zatímco v druhé polovině semestru se budou věnovat duševním chorobám a způsobům jejich léčení.

Tématický plán prezenčního studia **povinný předmět** **2/0 KZ**

Přednášky:

1. Obecná neurologie. Porucha hybnosti centrální a periferní. Porucha čítí. Syndromy: extrapyramidový, mozečkový. meningeální, hypertenze nitrolební
2. Neurologické vyšetření. Pomocné vyšetřovací metody - EEG, EMG, RTG, CT, MRI. Vyšetření novorozenců a kojenců.
3. Epilepsie - typy a příčiny epileptických záchvatů, životospráva, pracovní zařazení, sport. První pomoc.
4. Cévní příhody mozkové - příčiny, klinický nále, léčení. Další průběh a ošetřování chronického stavu. Prevence.
5. Nádory mozku a míchy. Degenerativní a demyelinizační onemocnění mozku a míchy - Parkinsonova choroba, roztroušená skleróza mozkomíšní atd.
6. Zánětlivá onemocnění nervové soustavy - meningitis, encefalitis, Lymeská borrelióza, tetanus, poliomyelitis anterior acuta, polyradiculoneuritis GB.
7. Úrazy mozku - otřes mozku, zhmoždění mozku, epidurální hematom, subdurální hematom.
8. Obecná psychiatrie. Vnímání, myšlení - paměť - inteligence, emotivita a afektivita a jejich poruchy.
9. Volní procesy a motivace, jednání, osobnost (jáství, konstituce, temperament), vědomí (bdělost, pozornost) u duševně postižených.
10. Speciální psychiatrie - duševní poruchy podle klasifikace. Organické duševní poruchy včetně poruch symptomatických. Duševní poruchy vyvolané účinkem psychotropních látek.
11. Schizofrenie, schizotypní poruchy a poruchy s bludem, poruchy nálady.
12. Neurotické poruchy vyvolané stresem a somatoformní poruchy, behaviorální syndromy spojené s fyziologickými poruchami a somatickými faktory.
13. Poruchy osobnosti a chování u dospělých, mentální retardace, poruchy psychického vývoje, poruchy chování a emocí se začátkem obvykle v dětství a v adolescenci.
14. Závěrečný test. Klasifikovaný zápočet.

Požadavky na klasifikovaný zápočet:

- Písemný test z probrané látky.

Studijní literatura

Povinná:

1. TICHÝ, J. a kol. *Neurologie*. 1. vyd. Praha:Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-750-X.
2. SEIDL Z.: *Neurologie pro střední zdravotnické nelékařské obory*. Praha :Grada 2008, ISBN 80-247-2733-2.
3. MALÁ, E., PAVLOVSKÝ P. *Psychiatrie*. Praha:Portál, 2002, ISBN -10: 80-7178-700-0.

Doporučená:

4. RABOCH, J., PAVLOVSKÝ, P. *Psychiatrie*. Praha:Grada, 2001 ISBN 80-7262-140-8.
5. PRAŠKO, J. *Psychiatrie*.1.vyd . Praha : Informatorium, 2003. ISBN-10:80-7333-002-4.

Tématický plán pro kombinované studium

6 hodin ZK

V rámci 3 dvouhodinových konzultací pro kombinované studium budou přednesena následující témata:

1. Klasifikace neurologických onemocnění. Neurologické syndromy. Primární a sekundární poškození mozku traumatem. Poranění páteře a míchy. Zánětlivá onemocnění nervového systému (encefalitidy a meningitidy)
2. Dětská mozková obrna. Epilepsie - typy a příčiny epileptických záchvatů, životospráva, pracovní zařazení, sport. První pomoc. Hydrocefalus. Vrozené poruchy metabolismu.
3. Vnímání, myšlení - paměť - inteligence, emotivita a afektivita a jejich poruchy. Poruchy osobnosti a chování u dospělých, mentální retardace, poruchy psychického vývoje, poruchy chování a emocí se začátkem obvykle v dětství a v adolescenci. Duševní poruchy podle klasifikace. Neurózy a psychózy.

Samostudium:

Návody:

U každé kapitoly určené k samostudiu jsou uvedeny **literární zdroje**. Ke kontrole studia jsou u každého úseku uvedeny **ÚKOLY PRO STUDENTY**, vyžadující stručné odpovědi na zadané otázky.

V případě nejasností je možné konzultovat problém s vyučujícím pomocí e-mailu či se přihlásit elektronicky na individuální kontaktní konzultaci v konzultačních hodinách.

1. Neurologické vyšetření

Vyšetření reflexů. Vyšetření poruch centrální a periferní hybnosti. Vyšetření poruch čítí. Vyšetření novorozenců a kojenců.

Pomocné vyšetřovací metody - EEG, EMG, RTG, CT, MRI, EP, PET.

Literární zdroje:

SEIDL Z. (2008) *Neurologie pro střední zdravotnické nelékařské obory*. str. 53-62

SEIDL Z., OBENBERGER J. (2004) *Neurologie pro studium a praxi*. s.19-48 a s. 119-143

Klíčová slova: *Vyšetření motoriky, a čítí, zobrazovací metody v neurologii*

ÚKOLY PRO STUDENTY: Zodpovězte si kontrolní otázky:

1. Jaké poruchy vědomí znáte?
2. Vyjmenujte nejznámější šlachové reflexy.
3. Jak se hodnotí svalový tonus?
4. Jak se dají vyšetřovat funkce hlavových nervů?
5. Jakým způsobem se hodnotí rozsah pohybu?
6. Vyjmenujte alespoň 5 reflexů vyšetřovaných v kojeneckém věku.
7. Co se dá sledovat na nativním rtg. snímku páteře?
8. Jaké diagnostické možnosti umožňuje elektroencefalografie?
9. Na jakém principu je založena magnetická rezonance?
10. Co se dá sledovat pomocí pozitronové emisní tomografie?

2. Neurologické syndromy

Syndromy míšní, kmenové, extrapyramidové, mozečkové, meningeální, vestibulární, mozkových laloků, korové a syndromy nitrolební hypertenze. Záchvatové stavy.

Literární zdroje:

SEIDL Z. (2008) *Neurologie pro střední zdravotnické nelékařské obory*. str. 15-47

Klíčová slova: *neurologické syndromy*

ÚKOLY PRO STUDENTY: Zodpovězte si kontrolní otázky:

1. Jaké mohou být projevy kořenového dráždění?
2. Jaké jsou klinické příznaky syndromu míšních provazců?
3. Co může být příčinou myastenického syndromu?
4. Kdy vzniká decerebrační rigidita?
5. Jaké jsou příznaky mozečkového poškození?
6. Chorea a atetóza jsou příznaky jakého syndromu?
7. Jaké poruchy vznikají při syndromu parietálního laloku?
8. Jaké jsou projevy Parkinsonského syndromu?
9. Jak se projeví postižení frontálního laloku?
10. Co patří mezi příznaky vestibulárního syndromu?

3. Traumata mozku a míchy

Otřes mozku, zhmoždění mozku, epidurální hematom, subdurální hematom. Primární a sekundární poškození. Poranění páteře a míchy. Nádory mozku a míchy.

Literární zdroje:

SEIDL Z. (2008) *Neurologie pro střední zdravotnické nelékařské obory*. str. 69-75

Klíčová slova: *poranění mozku, poranění míchy, mozkové nádory*

ÚKOLY PRO STUDENTY: Zodpovězte si kontrolní otázky:

1. Jaké jsou projevy mozkové komoce?
2. Co je Whiplash syndrom?
3. Jaký je rozdíl mezi mozkovým otřesem a zhmožděním mozku?
4. Co patří mezi sekundární rizika traumatu?
5. Co se skrývá pod pojmem apalický syndrom?
6. Jaké jsou prognózy komoce a kontuze míchy?
7. Jaký je rozdíl mezi transverzální míšní lézí a jednostranným poškozením míchy?
8. Jaký je obraz Brown-Séquardova syndromu?

9. Jaké jsou nádory mozku?
10. Jaké jsou příčiny a příznaky nitrolební hypertenze?

4. Zánětlivá onemocnění nervové soustavy

Meningitis, encefalitis, Lymeská borrelióza, tetanus, poliomyelitis anterior acuta, polyradiculoneuritis GB.

Literární zdroje:

SEIDL Z. (2008) *Neurologie pro střední zdravotnické nelékařské obory*. str. 91-104

Klíčová slova: encefalitidy, meningitidy, neuritidy, polyneuritidy a poliomyelitidy

ÚKOLY PRO STUDENTY: Zodpovězte si kontrolní otázky:

1. Jaké jsou nejčastější příčiny meningitid?
2. Co je příčinou Pottovy nemoci (spondylitidy těl obratů)?
3. Jaké znáte nejčastější příčiny encefalitidy?
4. Jaká jsou stádia Lymeské boreliózy?
5. Jaké jsou neurologické projevy syfilitické infekce?
6. Co může způsobit infekce vyvolaná Herpes zoster?
7. Jaké jsou projevy infekce vyvolané bakterií Clostridium botulinum?
8. Jak se projevívá zánět n. facialis?
9. Jaké jsou klinické příznaky polyradikulitidy?
10. Jak probíhá infekce virem poliomyelitidy?

5. Cévní mozkové příhody

Příčiny, klinický náález, léčení. Další průběh a ošetřování chronického stavu. Prevence.

Literární zdroje:

SEIDL Z. (2008) *Neurologie pro střední zdravotnické nelékařské obory*. str. 83-90

Klíčová slova: cévní mozkové příčiny

ÚKOLY PRO STUDENTY: Zodpovězte si kontrolní otázky:

1. Jaké znáte cévní mozkově příhody?
2. Jaká vyšetření se používají k lokalizaci CMP?
3. Co bývá příčinou mozkového krvácení?
4. Jaké jsou projevy CMP?
5. Co se skrývá pod pojmem status lacunaris?
6. Co bývá příčinou mozkové ischemie?
7. Jaké jsou možnosti léčby CMP?
8. Co patří mezi rizikové faktory CMP?
9. Co patří mezi ovlivnitelné rizikové faktory CMP?
10. Jaké jsou klinické příznaky míšní ischemie a hemoragie?

1. Degenerativní a demyelinizační onemocnění mozku a míchy

Parkinsonova choroba, roztroušená skleróza mozkomíšní atd. Typy demencí.

Literární zdroje:

SEIDL Z. (2008) *Neurologie pro střední zdravotnické nelékařské obory*. str. 119-122
a s. 127-130

Klíčová slova: roztroušená skleróza, Parkinsonova choroba, demence

ÚKOLY PRO STUDENTY: Zodpovězte si kontrolní otázky:

1. Jaká je patogeneze onemocnění roztroušenou sklerózou?
2. Jaké jsou projevy roztroušené mozkomíšní sklerózy?
3. Jaké jsou projevy amyotrofické laterální sklerózy?
4. Jaký je rozdíl mezi demencí a oligofrenií?
5. Jaké onemocnění se označuje jako Fridreichova ataxie?
6. Jaké změny v mozku byly nalezeny v souvislosti s Alzheimerovou demencí?
7. Jaké jsou klinické projevy Alzheimerovy demence?
8. Co je to syringomyelie?
9. Jaké jsou projevy Parkinsonovy nemoci?
10. Jak je jinak označován Parkinsonův syndrom?

7. Symptomy duševních onemocnění.

Vnímání, myšlení - paměť - inteligence, emotivita a afektivita a jejich poruchy. Volní procesy a motivace, jednání, osobnost (jáství, konstituce, temperament), vědomí (bdělost, pozornost) u duševně postižených. Psychiatrická vyšetření

Literární zdroje:

MALÁ, E, PAVLOVSKÝ, P. (2002). Psychiatrie. s.19-36

Klíčová slova: *emotivita, efektivita, volní procesy, osobnost, vyšetření psychických funkcí*

ÚKOLY PRO STUDENTY: Zodpovězte si kontrolní otázky:

1. Popište nutkavé – obsedantní jednání?
2. Definujte blud, vyjmenujte dělení bludů podle jejich obsahu.
3. Při které poruše se objevují konfabulace?
4. Čím je charakterizován patický afekt?
5. Jaký je rozdíl mezi halucinací a iluzí?
6. Co je postiženo při amnézii?
7. Popište katatonní jednání.
8. Z čeho se skládá psychiatrické vyšetření?
9. Jakými pomocnými vyšetřeními lze doplnit psychiatrické vyšetření?
10. Čím se zabývá klinický psycholog?

8. Syndromy duševních poruch

Příčiny duševních poruch a syndromy (manický, paranoidní, katatonní, deliriózní, organický)

Literární zdroje:

MALÁ, E, PAVLOVSKÝ, P. (2002). Psychiatrie. s.37-42

Klíčová slova: *psychické poruchy, symptomy*

ÚKOLY PRO STUDENTY: Zodpovězte si kontrolní otázky:

1. Vyjmenujte syndromy duševních poruch.
2. Jaké dva katatonní syndromy rozlišujeme ?
3. Popište deliriózní stavy.
4. Které symptomy manického pacienta jsou nebezpečné?
5. Vyjmenujte somatické příznaky odvykacího stavu.
6. V čem je katatonní stav nebezpečný?

7. Vyjmenujte symptomy paranoidně-halucinatorního syndromu.
8. Co je změněné u paranoidního pacienta v jeho vztahu k okolí?
9. Vyjmenuje symptomy depresivního syndromu.
10. Co se označuje jako organický psychosyndrom?

9. Psychózy

Schizofrenie, schizoidní poruchy a poruchy s bludem, afektivní poruchy (mánie, bipolární afektivní porucha, deprese, trvalé poruchy).

Literární zdroje:

MALÁ, E., PVLOVSKÝ, P. (2002). Psychiatrie. s.58-67

Klíčová slova: schizofrenie, mánie, deprese

ÚKOLY PRO STUDENTY: Zodpovězte si kontrolní otázky:

1. Jaké jsou hlavní příčiny schizofrenie?
2. Jaké druhy schizofrenie znáte?
3. Jaká je léčba schizofrenie?
4. Vyjmenujte pozitivní a negativní symptomy u schizofrenie?
5. Co je typické pro schizofrenii?
6. Co je typické pro paranoidní schizofrenii?
7. Čím je charakterizován somatický syndrom?
8. Vyjmenujte přehled afektivních poruch.
9. Jaká je profylaxe poruch nálad?
10. Co je typické pro dystymii?

10. Neurózy

Poruchy vyvolané stresem a somatoformní poruchy, behaviorální syndromy spojené s fyziologickými poruchami a somatickými faktory.

Literární zdroje:

MALÁ, E., PAVLOVSKÝ, P. (2002). Psychiatrie. s.68-74

Klíčová slova: neurotické poruchy

ÚKOLY PRO STUDENTY: Zodpovězte si kontrolní otázky:

1. Jaké znáte druhy fobií?
2. Čím je charakteristická agarofobie?
3. Jak se projevuje hypochondrický pacient?
4. Jaký je rozdíl mezi depersonalizací a derealizací?
5. Jak se projevuje obsedantně – kompulzivní porucha?
6. Vysvětlete co je kompulze a obsese.
7. Vyjmenujte charakteristiky posttraumatické stresové poruchy.
8. Co je typické pro disociační poruchy?
9. Jak se může projevovat disociativní porucha (dříve hysterie)?
10. Co jsou somatoformní poruchy?

11. Poruchy chování v dětství a adolescenci

Hyperkinetické poruchy. Poruchy chování. Emoční poruchy se začátkem specifickým pro dětství. Poruchy sociálních vztahů. Tikové poruchy. Jiné poruchy chování a emocí začínající obvykle v dětství.

Literární zdroje:

MALÁ, E., PAVLOVSKÝ, P. (2002). Psychiatrie. s.92-97

Klíčová slova: děti, dospívající, poruchy chování

ÚKOLY PRO STUDENTY: Zodpovězte si kontrolní otázky:

1. Vyjmenujte poruchy chování a emocí v dětství a adolescenci.
2. Popište školní fobii.
3. Čím jsou charakteristické emoční poruchy u dětí?
4. Jak se projevují tiky v dětském věku?
5. Co bývají příčiny poruch chování v dětském věku?

